

פטור ממס על קצבה לפי סעיף 9א' לפקודת מס הכנסה

יוני 2021
חוזר מקצועי מספר 77/21

סעיף 9א(ב) לפקודת מס הכנסה קובע, שקצבה מזכה שמקבל יחיד שהגיע לגיל פרישה¹, תהיה פטורה ממס עד לסכום שלא יעלה על 67% מתקרת הקצבה המזכה. עם זאת, נקבע כי שיעור הפטור בשנים 2012 - 2024 יהיה נמוך יותר ויעלה בהדרגה עד ל-67% בשנת 2025. בשנים 2020 - 2024 שיעור הפטור הינו 52%.

שיעור הפטור מורכב משני רבדים:

1. "פטור בסיסי" - 35%.
2. "פטור נוסף" - 32% החל משנת 2025, 17% בשנים 2020-2024.

בחישוב הפטור ממס על הפנסיה נלקחים בחשבון:

1. שיעור הפטור.
2. תקרת הקצבה המזכה (העומדת על 8,460 ש"ח בשנת 2021).
3. מענקי פרישה (פיצויי פיטורין, מענק הסתגלות, פדיון ימי מחלה) שנמשכו בפטור ממס או שיש כוונה למשוך בעתיד (בגין תקופת עבודה עד לגיל הזכאות לפנסיה).
4. סכומים חד פעמיים שנמשכו במסגרת היוון קצבה פטורה או שיש כוונה למשוך בעתיד.

על מנת לממש את הזכאות לקבלת הפטור על חברים, שהגיעו לגיל הזכאות לפנסיה ומבקשים להתחיל למשוך קצבה, למלא טופס 161ד' - טופס בקשה לקיבוע זכויות.

טופס 161ד' - טופס בקשה לקיבוע זכויות

במסגרת הבקשה לקיבוע זכויות, החבר מצהיר על מענקי פרישה פטורים שמשך, על מענקים שבכוונתו למשוך בפטור בעתיד, על הקצבאות שמקבל, על קצבאות שהיוון בפטור ממס או שבכוונתו למשוך בעתיד. כמו כן, החבר מציין בטופס את בחירתו כיצד לנצל את ההגדלות העתידיות הצפויות בשיעור הפטור הנוסף (האם לנצל לצורך הגדלת הפטור על היוון קצבה או לצורך הגדלת הפטור על הקצבה החודשית שיקבל או הגדלה יחסית בין השניים).

למרות הקבוע בסעיף 9א' ובתיקון 190, במקרים רבים לא ניתנו לחברי קיבוץ אישורים ממס הכנסה על קיבוע זכויות.

לאחרונה ניתנה הנחיה של מנהל תחום קיבוצים וחקלאות ברשות המסים, מר גדי הילמן, לפיה, לצורך חישוב המס לחבר קיבוץ, לעניין הוראות סעיף 9א' לפקודה (קיבוע זכויות), על החבר להמציא לידי רשויות המס אישור חתום ממזכירות הקיבוץ בנוגע לסך כל המענקים הפטורים, אשר התקבלו בידי, וחלק החבר במענקי פרישה פטורים של חברים אחרים שיוחסו לו בחישוב המס בקיבוץ, בגין 32 שנים שקדמו לגיל הזכאות.

¹ גבר - 67, אישה - 62. לעניין סעיף 9א' יראו אדם כאילו הגיע לגיל פרישה גם אם פרש פרישה מוקדמת בשל נכות יציבה בדרגה של 75% או יותר.
² תיקון 190 לפקודת מס הכנסה, תשע"ב-2012.

על אף האמור לעיל, בהתאם להוראות המעבר לתיקון 190, אין צורך לפרט מענקים כאמור שהתקבלו לפני 1 בינואר 2012, וחלפו יותר מ-15 שנה מיום קבלתם ועד ליום קבלת קצבה לראשונה.

במידה והקיבוץ לא ימציא את הנתונים כאמור, יינתן לחבר רק הפטור הנוסף בעקבות תיקון 190, כלומר 17% בלבד במקום 52% (בשנים 2020 - 2024).

לאחר קבלת האישורים האמורים מהקיבוץ יש לבצע את הליך קיבוע הזכויות, תוך התחשבות במענקים הפטורים על פי אישור הקיבוץ.

המלצתנו הינה למלא ולהגיש טופס קיבוע זכויות מלווה בהצהרת הקיבוץ על סכומי מענקים פטורים, שהועברו לקיבוץ ונרשמו בקיבוץ כהכנסה פטורה, או לחלופין הצהרה כי לא נתקבלו מענקים פטורים בידי הקיבוץ.

טופס 161ח' - בקשה לקבלת "הפטור הנוסף" בחישוב ניכוי המס מהקצבה המזכה

טופס 161ח' הינו מסלול מקוצר ופשוט יותר לקבלת אישור לפטור ממס על הפנסיה שמטרתו לשפר את הליך מיצוי הזכויות.

במסלול זה ניתן לקבל את שיעור הפטור הנוסף על הפנסיה ישירות מהגוף המבטח (קרן הפנסיה, חברת הביטוח) ללא צורך בפניה ובקבלת אישור ממס הכנסה.

להלן נדגיש מתי ניתן להגיש פניה במסגרת המסלול המקוצר ומהן ההשלכות בפניה זו:

הגשת טופס 161ח' אפשרית בתנאי שהחבר מקבל קצבה מגורם משלם יחיד, כלומר המסלול אינו מתאים לחברים שמקבלים פנסיה משני מקורות או יותר.

ניתן להגיש את הטופס בתנאי שהחבר לא ביצע קיבוע זכויות ולא קיבל אישורים ממס הכנסה לגבי אופן חישוב המס.

תנאי נוסף הינו שהחבר לא ביצע היוון קצבה פטורה בעבר ואין לו כוונה להוון קצבה בעתיד (בחירה במסלול המקוצר שוללת את האפשרות למשוך בעתיד סכומים הוניים בפטור ממס במסגרת היוון קצבה).

על הקצבה במסלול המקוצר יוחל שיעור הפטור הנוסף בלבד ולכן המסלול המקוצר אינו מתאים לחברים עם קצבה גבוהה שלא משכו בעבר מענקים פטורים (ולכן לא ניצלו את הפטור הבסיסי) או לחברים בקיבוצים בהם לחברים מיוחסות הכנסות נוספות בדוח המס של הקיבוץ, ואשר בבחירה במסלול קיבוע זכויות היו יכולים לנצל את נקודות הזיכוי לצורך הקטנת חבות המס כנגד ההכנסות הנוספות.

משרדנו מלווה את נושא קיבוע הזכויות ומסייע לחברי קיבוץ בהגשת הבקשות לקיבוע זכויות לניצול מלוא ההטבות המגיעות לחברים על פי החוק³.

למידע נוסף ניתן לפנות לאורנה כהן: 03-6382864, orna@mbtcpa.co.il

³ הליווי כרוך בתשלום.